

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio III. Proponitur & probatur vera sententia Negatiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

lici, & excepti hastas eius amentas: nunc vicissim, communis & verae sententiae tela torquebo.

SECTIO III.

Proponitur & probatur vera sententia Negatiua.

G de ijs qui ignari sunt prohibitionis Canonum: de alijs sit Conclus. *Pescant iudices, qui gnari prohibitionis Pontificiae, proba*

haec aqua frigida in malefij crimine videntur. In conclusione hac suppono prohibitam esse probam; quod probatum a nobis supra a. Nec valet solutio aduersarij, non esse mentem Canonum de hoc crimine loqui. Vis enim negatiuae indefinitae prohibitionis, est vniuersalis, ideoque praecipua negatiua semper, vbi que, & omnes ligant: vt docent quotquot Decalogum explicant, ideo qui dicit, *Non licere vti proba aqua frigida*, intelligendus est, de purgatione cuiuslibet criminis per talem probam. Neque haecenus, quod sciam vllus, hanc limitationem canonem illorum somnauit; vt de purgatione leuium tantum criminum loquerentur, nec modernus iste scriptor tantae adhuc est auctoritatis, vt eius interpretatio contra receptam haecenus sententiam sit admittenda, cum nec vera sit. Nam canones illi de furto, immo & homicidio loquuntur, quod graue crimen est. *Concl. communis est, vt superius probauimus.*

Probatur primo. *Quia peccatum est factum, vel concupitum contra legem aeternam, vt ait D. Augustinus b, siue vt ait D. Ambrosius, c, Peccatum est legis diuinae prauaricatio, & caelestium inobediencia*

A *mandatorum.* Inter caetera autem legis diuinae siue aeternae mandata est, vt oues pastorem suum audiant, & Ecclesiae capiti obediant: constatque Catholicis omnibus ad hoc visibile caput Ecclesiae, pertinere decisionem rerum fidei; & eorum, quae a fide dependent. Horum ex numero est iudicare, quid religionis virtuti repugnet, quid non; siue quid superstitiosum sit, quid non sit.

B Cum itaque Pontifex Romanus, visibile caput Ecclesiae (fremant haeretici, vt lubet) declararit probam seu purgationem aquae frigidae superstitiosam esse; illi non credere, & contrarium contendere; est non audire Ecclesiam, & proinde peccare, dignumque se praebere, vt habeatur, sicut Ethnicus & publicanus; & proinde est incidere in caelestium prauaricationem mandatorum. Si dicas, Stephanum Papam meminisse tantum feruentis aquae, & non frigidae. Urgebo, eandem frigidae & feruentis esse rationem; quia generaliter ibi subdit pro ratione. *Quod Sanctorum patrum documento sanctum non est, superstitiosa adinuentione non est praesumendum.* Igitur Stephano Papae idcirco haec probationes superstitiosae, quia non repertae in canonicis, non sanctae sanctorum patrum documento: sed ab hominibus vulgo praesumptae. Promant aduersarij vnum vnius patris documentum hanc probationem approbans; & videbuntur non penitus auctoritate veterum destituti. Solus Iuo videtur quodam casu ferrum candens probasse: sed aduersarij, ferri candentis probationem aequae atque ego improbant: & Iuonis rationem supra Sectione contutauit.

C Praeterea Pontifex alios e aquae frigidae & feruentis simul mentionem faciens, vtramque vocat, *popularem inuentionem, vtramque dicit factam, fa-*

D *mentum, vtramque dicit factam, fa-*

E *mentum, vtramque dicit factam, fa-*

*d. c. consu-
luti 2. q.
4.*

*e. c. Men-
nan. in fi-
ne 2. q. 5.*

ERICANT

*a. l. c. p. re-
ced. in rel-
pon. ad 2.
arg.*

K
*l. 2. c. 6.
Pauli. D.
Th. 2. q.
7. ar. 6.
Schol. in
2. d. 35.
De Para-
diso c. 8.*

fe, ex tua
in de
purgat, ca
no,
g cap. sen-
entiam
sanguinis
de cleric.
vel mo-
nach.

bricante inuidia. (h. diabolo hominum salutem inuidente) vtramque aequaliter detestatur. Aqua etiam huius frigidae purgationem Lucius III. vocat, s. peregrinum iudicium (nempe altenum ab Ecclesiae moribus.) & declarat inuaidum. Sed & Innocenc. 3. iudicauit eandem esse aquae frigidae, aquae feruentis, & ferri candentis prohibitionem g. Est ergo summorum PP. iudicio haec proba, inuaidia, plebeia inuentio, peregrinum iudicium, fabricatio inuidia, superstitiosa adinuentio, desitit a patrum documenta. Canonibus improbata. Quaedam adfert aduersarius, a num. 156. vt probet diuersam esse rationem aliarum probationum, quae prohibita. 1. (ait) illae subibantur sponte & vltro oblatione; haec a iudice iniungitur. Hoc ipse vidit non esse verum; nam ex d. cap. Memam. & c. vlt. de purgat. vulg. patet etiam solitas iniungi a iudice alias; & exempla superius allata docent etiam aquae probam sponte susceptam. Ideo dicit 2. aduersionem naturalibus remedijs posse per daemones impediri; & ideo hanc probam esse incertam. Quasi vero non possit etiam, vel ipse sustentare in aquis maleficam, vel aliquid ei supponere quod sustentet. 3. adfert ex malleo maleficar. quod si duellum alicubi potuit permitti, multo magis posse probam ferri candentis; item etiam si peccent duellatores, iudices tamen excusari posse. R. spond. haec omnia iam ostensum euidenter esse falsa, vltimo dicit experientia huic fauere probationi (quod nec semper verum, & etiam olim illis alijs fauebat) & propter Sacram. Baptismi hanc aquae esse praerogatiuam, quod est gratis conijcere. & somnare vigilantem, & declinare post Scribonium. Confes. haec probatio, quia Diuinatoria fors est superstitiosa; sed huiusmodi probatio est quaedam

A species fortis est diuinatoriae, vt docui sect. praeced. ergo est superstitiosa, Maior est omnium Doctorum, & certa quia diuinitio est vna species superstitutionis. Minor probatur, ratione D. Thomae, quia ordinantur ad iudicanda occulta Dei scientiae & iudicio reueruata, praesupponit enim contraria sententia, nisi per aquam frigidam non posse crimina deprehendi: At si aliter quam per vulgares purgationes, inuestigari nequeant. Stephanus V. Papa b definit relinquenda illi, qui solus nouit corda filiorum hominum. Et sane temerarium est, laicos iudices occulta peccata scrutari velle, de quib. nec Ecclesiae licet iudicare, sed ei tantum, qui corda & renes scrutatur. Hanc confirmationem cum 5. loco insinuasset aduersarius, cap. 2. certe cap. 3. suo loco non dissoluit, non enim de secretis illis prouidentiae diuinae, & maiestatis gloriae Dei agitur in argumento; sed tantum de peccatis, quae via licita, omnibus tentatis, iudex aequiuit deprehendere. Sed videtur eam velle solueri m. 173. dicendo, diuersam esse rationem priuatorum sic occulta inquiringium, & iudicum, nam iudices faciunt, vt vicarij Dei, & ex officio, priuati ex mera curiositate. Haec responsio evertitur, eo quod canones diserte etiam de iudicibus loquantur, idque tam quoad magistratus, quam quoad priuatos prohibent, d. cap. consulisti. d. cap. tuarum. d. cap. Memam. d. cap. vlt. & sane aequalis vbiq. est superstitio, & Dei tentatio, & in magistratu haec sunt minus ferenda, minus excusatione digna. Confirmat 2. haec probatio; Iure Canonico vulgares omnes purgationes sunt improbatae, vt patet ex dd. canonicis & communiter Canonistae sentiunt; sed aquae frigidae proba est vulgaris probatio; vt patet, quia non est

canonica,

2. 1. quae
95. art. 8
ad 3.

b d. c. con
suluisti.

canonica, neque legalis, ergo est prohibita. Dicent forte, eam esse miraculosam. Sed tunc contra eos procederet argum. sequens.

L 2. *Probatur concl.* Tentatio Dei est peccatum repugnans religioni & primo præcepto Decalogi; sed qui vitur huiusmodi probatione, tentat Deum, ergo hæc probatio est peccatum repugnans religioni. Mai. probatur, ex communi sententia DD. Minor vero probatur auctoritate Honorij Pontifici, qui vulgari purgatione ferri candentis dicit Deum tentari, & quod ille devna specie asseruit, de cæteris quoque vulgaribus probationibus communis DD. schola intellexit, eadē enim in omnibus est ratio, quia vel potest illud delictum aliter deprehendi, & tunc nulla adest necessitas; & ideo miraculum petitur à DEO citra necessitatem, quæ est aperta DEI tentatio: vel si non potest sciri alijs medijs illud peccatum, tunc iudex est iniustus, qui de quibus iudicare non potest, eo quod diuino throno sunt referuata, iudicium vsurpat. Sed, si bene consideres sententiam contra sentientis scriptoris; semper hic adest Dei tentatio. Etenim vult iudicem non deuenire ad hanc probam, nisi habeat sufficientia indicia ad torturam; nec ad alium finem, quam torture hæc probam tuetur. *vide quæ de hac re dixi præced. scđio. in princ.* Conatur hoc crimen tentationis Dei eundem, quia signa & miracula sæpe legimus in S.S. petita, ab Abrahamo, eius seruo, Cedeone, cæteris: *Resp.* cum Alexandr. de Hales, hæc non facta ad imitationem posterorum, sed in significationem & figuram futuri, iuxta illud Apostoli, 1. Corin. 10. vers. 11. *omnia hæc in figura contingebant illis.* Quod si figuram non recognoscas; dico, speciali Spi-

A ritus sancti instinctu vel iussione seu reuelatione ea fecisse; nec aliter licere à Deo signum petere, iuxta D. Thom. aut magna & euidenti vtilitate, vel necessitate id exigente, v.g. ad gentis aliquis conuersionem certo inde subsecuturam; vt Apostoli & alij Sancti fecerunt. In nostro vero casu, quia Deus satis multa dedit media legitima veritatis explorandæ, necessitas ista cessat: vt supponit Stephanus Pontifex. Quod attinet ad Achaz: ille per Esaiam reprehensus fuit, eo quod Dei signum oblatum respuerit, ne Deum honore hoc afficeret: quod, quid ad rem quæso?

B 3. *Probatur conclusio*, quia hic non est miraculosa Dei operatio censenda, sed pactum Magicum cum dæmone, ergo illicitum iussione sua ad hoc cooperari. Probatur antecedens, quia hoc promiscue contingit ad projectionem in aquam, quam faciunt iudices Catholici, & hæretici, vt constat? quia maxime hæc proba viget inter hæreticos; sed hæretici non faciunt vera miracula. Si dicas hoc ad confirmationem fidei ipsorum non fieri, *Resp.* nulla illos vnquam facere ad confirmationem fidei, tã ordinaria vero & continua eos facere, ad aliam rem probandam, id nũquam auditum, nec credibile. 2. probatur, Deus per nullos facit miracula sine necessitate: hic non esse necessitatem idoneam, ostensum est. 3. vera miracula Deus alijs miraculis numquam eneruat, quia veritas nequit impugnare veritatem. Ergo si fagas non demergi foret verum miraculum, numquam hoc alijs miraculis euerteretur. Sed legimus aliquando per miraculum hanc immerfabilem Magorum vim sustulisse, adeo vt defacto sage aquis demersæ & absorptæ fuerint. Ergo illa vis immerfabilis non est miraculosa. Quod subsumpsi, id pro-

D. Tho. d. art. 8. ad 3. & summar. & Nauar. Pe. rus An. chard. in 1. ca. vlt. & Binsfel. 1. q. 1. Alex. de Hal. par. 3. 1. 4. 5. men. Valen. 2. d. dif. 6. q. 4. prin. 1. Turrecte. na. ad 2. q. 1. in prin. 1. 3. & ca. 6. fuluisti. ad. q. nu. 1. & 3. d. 2. 2. q. 178. art. 1.

batur ex Histor miraculorum quam Cæsarius collegit; ubi libro nono. narrat, maleficos quosdam, qui, freti maleficijs, supra flumen ambulabant, proiecta in flumen sacra Eucharistia, statim demersos fuisse. Si dicas illud, nec in iudicio, nec à iudicibus actum: Inferre possum, igitur hæc virtus immersibilitatis non est à Deo tributa maleficis, pro signo certo criminis comprobanti. Nam hi vere malefici fuere, & tamè demersi sunt, vi sacri panis Eucharistici. Ergo miraculose demersi, miraculo posteriore destructum prius miraculū foret, etiamsi coram iudicibus eorum iussu id actum fuisset. Nam vis miraculi non restringitur ad iudicium presentiam. Urgeo quarto, miracula Dei numquam fallunt, sed sunt certissima & infallibilia: hæc proba fallit aliquando. Respond. f. hoc fieri fraude & dolo carnificis, vel quia non bene abuertit iudices, & fidem non habent, nec satis confidunt Deo; quod tamen erat necessarium ad miraculi patrationem. Sed contra, si sit saga (secundum vos) mergi non potest vi humana adhibita: quia nullæ vires humanæ Angelis bonis ministerialibus possunt resistere: Et tamen, numero trigesimo primo. falsi estis eā, quæ malefica erat, vi à carnifice demersam: tibi ergo ipsi respondeas. Item Godelmannus ex litteris cuiusdam Nobilis Borusij, sex sagas diversis vicibus, cum vere constaret esse reas, in aquam gelidam colligatis artibus projectas, submersas fuisse scribit g. & de pluribus hoc idem affirmat Ioann. Althusius. a. Confirmat sagas aquis submergi posse & solere Dabrauitus Episcop. Olomucensis, libro octavo. Histor. Bohem. agens de Vratislao Rege; Idem Vratislaus Gerardo Præsuli ac fratri suo auxilio fuit in abolendis tollendisque magorum portentis, artibusque maleficis,

A quas tunc multi viri mulieresque nimis licenter exercebant, mentes hominum fascino turbantes, boumque & pecudum lac, segetemque alienam pellicientes atque ipsa interdum elementa demonum violentia concutientes, per qua irrudens vulgus à sincera in Deum fide euertebatur. Nec tamen aliter Gerardo malis obuiam ire, quam per censuram Ecclesiasticam licebat: eam illi pluris, quam plumbeum gladium aestimabant. Ergo non ferrum tantum, sed ignem quoque & aquam Vratislaus maleficis admonuit, aliosque securi feriri, alios flammis exuri, sagas nonnullas aquis submersis. Atque hæc animaduersione in auctores amplius centum distracta, reliquos delinquentem vetitam, damnatamque metu similis coegit.

Audit submersas aquis sagas Bohemix, ubi tum miraculi vis, quam prætentendunt, Effugium vnum video, ad inquisitionem à Deo subueniri, non ad simplicium, quasi non illa ad hoc dirigatur, quasi diploma de illa his nostris aquarijs vllum sit peculiare. Quod etiam additur: de iudicium parua seu modica fide; plane impertinens est, illa enim dictis scripturæ locis exigitur fiducia in miraculis, quæ ad fidei confirmationem edenda erant, non quæ ad iudicium inquisitiones, & notitiam pertinebant. Matth. 17. vers. 20. Marc. 9. vers. 23 & 24. Quod autem de Scauræ filij auctor. 19. Adfertur, id vel eodem referendum, vel ad rem nihil omnino facit. 4. probatur hic pactam interuenire, quia cum naturali hoc vi contingat, nec miraculosa Dei operatione; restat fieri ex vi pacti cum demone; non quidem expliciti vel expressi, tale enim iudicibus nullum nunc puto intercedere (neque aliud probant, quæ multis dicit auctor ille, libri sui cap. 3. à numero 91. & quod dicit esse pactum implicitum cum DEO, id iam probatum

a Nu. 12.2

g lib. 3. de
lamiis c. 4
q. 35.
a Admo-
nit ad Iu-
dicem.

tum

tum est esse explicitam Dei tentationem. Sed dicimus cum primo aliquo iudice pactum explicitum intercessisse dæmoni, ut dæmon ad tale signum proderet occultum & latens crimen; nempe ut, quæ sagæ essent, eas sustineret, ne mergerentur: postea (ut contingit in omnibus huiusmodi rebus) alij iudices hoc edocti, vi illius primi pacti, idem obtinuerunt, atque ita iam, etiam ignari, ex pacto implicito operantur. Pactum hoc vero, implicitam intercedere patet, quia superstitiones omnes nituntur pacto implicito, ut docet Beat. August. b (& cum eo omnes Theologi.) Lege D Augustin. loco illo & seqq. cc. & deprehendes hic, & superstitionem, & pactum implicitum versari: quia effectus nec est causæ naturali adæquatus; nec talis, ut à DEO debeat merito per miraculum expectari. Cum ipsis sagis non intercedere quoad hoc vllum dæmonis pactum non male sentit, nec inualide probat ille scriptor in numero nonagesimo septimo. Nam illo exemplo quod ibi narrat clarissime id cernitur, referam eius verbis: *Quemadmodum hac adhuc ætate in præfectura Linn nri, Diocæses inferioris Colonienfis, accidisse dicitur, quod vetula quadam videns duas mulieres, ut aqua tentatas non subdesse, ipsa ad præfectum loci accurrens, & interpellans, eosque tam ipsum quam ceteros ministros iustitiæ præfentes permouet, volens ac accerrime instans, ut & ipsa aqua tentaretur: se licet apud populum suspecta admodum sit de hac malisiali hæresi, iam tamen innocentiam suam per hoc coram populo testatam facere, indignamque hoc suspitione publice se eximere, velle. Annuit importune efflagranti præfectus & ceteri: sed hanc in aquam proiectam evidentiùs supernatasse, neque ut demergere-tur, vel fundum peteret (quamuis id studiose*

A suo motu super aquas tentans) efficere vlla ratione potuisse dicitur. Extracta, ecquid carnifex suorum membrorum ipsa esset, interrogatur: potuisse insimulatam hoc effugisse periculum, donec producto accusatore, necessitas adesset huic tentamini. Tandem confluentibus iudicij contra eandem compluribus, ipsa ante torturam quærentibus respondit amasum suum sibi suasisse, ut hoc aqua periculum susciperet: se illa non liberaturum. & in ipsis aquis, famam vitamque eius adseruaturum esse. Hac confessione sponte prolata incineranda eadem fuisset, nisi se ipsam in carcere pridie suspendio suffocasset.

B Cernitis in hoc exemplo, tacitum pactum operatum in tribus mulierculis, & quoad tertiam præualuit pacto expresso cum tertio inuito, quia volebat dæmon hanc rogo tradi, vel saltem necari, moraliter certus impœnitentem obituram. Iudices autem isti non sunt secuti scriptoris illius sententiam, quia non sufficientia habentes indicia, ad lolas mulierculæ importunas preces, ad hanc purgationem processerunt; atque ideo ex duplici capite grauitè peccarunt. Primo quod vti illicita probatione. Secundo quod præcipitanter ea vti. Sed hinc colligo scriptorem ab alijs iudicibus; qui similiter praxi illa vtuntur dissentire, dum ipse vult, præcedere ante probam debere indicia ad torturam sufficientia: illi vero putant, à proba cum aliqua diffamatione posse incipi. Qua in re fortassis loquuntur magis consentaneæ praxi ordinariæ illi, sed reprobata, s. probatur hoc pactum, ex moribus Diaboli conatur ille Dei miracula effingere, habere conatur suos martyres; qui sunt hæretici, & inter hos sagge: ideo sicut Deus plerisque suis Martyrib. miraculose concessit; ut aquis mergi

non possent, in verâ fidei confirmationem: sic diabolus præstigiolo miraculo conatur persuadere hominibus etiâ suos Martyres esse immerfâbiles: & hoc pacto duo consequi conatur. 1. vt illa Christi miracula falsa reputentur. vt saltem ipse æqualem cum Deo potestatem habere videatur: & præterea confirmetur in pertinacia pseudomartyres sui, quibus sic persuadet se eos seruaturum in igne, sicut seruauit in aquis. Confirm. hæc ratio, quia si aliqua saga sic iniecta in aquis vere poeniteret & animo eiuraret, statim mergeret: quia pactum cessaret.

4. Probatur, nostra concl. Non obedire in spiritualibus (cuiusmodi est id de quo agimus) Pontifici maximo, est non obedire Deo, iuxta illud: *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit.* Sed non obedire voci & iussioni Dei, est graue peccatum: ergo vti hac proba est grauitè peccare, cum Pontifex eam prohibuerit, vt probatum initio huius sectionis. min. probatur verbis Samuëlis, *nunquid vult Dominus holocausta & victimas* (quæst. d. numquid magis gaudet Deus cæde & supplicio nocentium: nam & hi vocantur à prophetis hostiæ & victimæ, vt docui alio loco) & non potius, vt obediat voci Domini? (vt non tendatis, ô iudices, contra Dei prohibitionem) *Melior est enim obedientia quam victima: & auscultare magis, quam offerre adipem arietum.* Suauior est Deo odor obedientiæ, & humilis sensus vestri submissio, quam odor adustarum ex vetitis probationibus lamiarum, puras manus vestras & mentes amat Deus submissas præceptis vicarij sui; non rogos, non pyras, nõ missas miserarum contra canonũ præcepta examinarum, dånatarumq;.) *quoniam quasi peccatum est ariolandi,*

N

.Reg.
2. v. 22.

A *repugnare, & quasi scelus idolatriæ nolle acquiescere.*] Quid accommodatius ad probandum, hanc probam canonico iure veritam, ad ariolationem fortis diuinatoriæ, & manganicam diuinationem pertinere? Non dicimus illic Samuelem de sagis, aut hac probatione locutum, non ita desipimus: sed dicimus hoc ab eo probatum; inobedientiam, quæ fit prætextu alterius boni, Deo ingratam & ariolationi similem esse, hinc inferimus, cum hæc sit inobediētia valde similis illi Saulis, inobediētia, vt ostendit idem quod illa mereri nomen, & in eandem classẽ reduci. Addimus hoc argumentum ab aduersario visum, sed non depulsum, lege quæ scripsit, à *numer. 123. vsque ad 127.* & videbis me verum dicere. Quæ vero mox sequuntur de dæmonum potestate in corporibus deferendis & limilibus, ad rem nihil pertinent. Nam conari negare, vim dæmonum in corporibus mouendis, vel in eleuandis, & sustinendis in aqua, id sane foret in philosophiam, quod solæcimus in Priscianum, egimus de his, lib. 2. vbi etiam docuimus, vera per Satanam edi miracula non posse; & hæc eadem omnia D. Binsfeld. breuiter, sed solide docuerat, ideo contra illum, qui hic miraculum nullum agnoscit (vt nec ego) rota illa disputatio & λογολογία, à *num. 128. vsque 149.* & quæ porro subduntur; à Deo talem potestatem eludendi iudices dæmoni nõ permitti, ea plane non probantur satis. Cogit me aduersarius hic extra chorum nonnihil, vt eum subsequar. Multis enim conatur hic suadere, dæmonem hoc in aquæ elemento non posse: quia dæmon est ex elemento aëris compactus, non aquæ: sed facilius in inuicem operatur & possunt, quæ sunt ex eodem elemento compacta: ergo facilius

dæmon

dæmon operatur in aere, quam in aqua, ergo non quia potest, corpora sustinere in aere, ideo potest in aqua. *Respond.* hoc tantum probare posset, quod difficilius faciat in aqua. Sed neque hoc probat. nam maior argumenti, dæmonem esse compactum ex corpore aëreo; est erronea, vel saltem prorsus temeraria, & ideo moneo scriptorem, vt retractet, & legat quæ Scholastici ea de re, vel quæ ex illis & ex PP. optime Molina, & valentia. Nec ad rem pertinent, quibus iuse agit, vt ostendat dæmones in aqua nihil miraculi hactenus ostendisse. Non enim sequitur, alias nõ fecerunt: ergo nec tunc poterant, nec nunc possunt. Et quod dicit, Priscos martyres idcirco diuina virtute supernatales; idiam nos docuimus sententiã nostram roborare. Sed neque est verũ, nullos Martyres Christi submersione necari potuisse. Legat Suriũ, legat Baroniũ Martyrolog. & Annales, inueniet complures aquis suffocatos, nolo immorari: quia hoc est, *τοξάπειρον*.

¶ *Probatur concl.* quia Iudex sine causa sufficiente, & prægnante recedens à communi sententia iuris interpretum. perperam iudicat. & proinde peccat, vt & Doctõr consulens sine idoneo fundamento contra illam. His addimus Corollaria quæ sequuntur ex prædictis, primum iudicem qui hac proba fuerit vsus, posse conueniri actione vt possunt, iniuste aliquem carceri mancipari ut d. 2. Si, cũ non adsint alia sufficientia indicia ad torturã, propter admiculum huius probationis vulgaris reũ subdat torturæ iudex, peccabit, & tenebitur actione iniuriarum, vt supra, etiam si reus in tortura non fateatur, quia iniuriã fecit indebite torquendo, vi indicij à iure improbatũ, Quod si reus tormentorũ vi confitetur; confessio erit nulla, quia vi extorta: & iudi-

ciũ ex ea subsecutum nullum, & sententia irrita. Et per consequens iudex talem supplicio mortis afficiens: homicidij reus est, coram Deo, quia occidit quem non habebat ius occidendi. Notandum tamen confessario, vt diligenter personam iudicis consideret. Nam si casu aliquo fieret, vt laboraret ignorantia inuincibili (quod vix puto posse hodie contingere) immunis esset à peccato in foro poli: si laboraret vincibili, pro magnitudine & probabilitate ignorantie decresceret peccatum. Hanc puto & veram & securam de hac aqua frigida purgatione sententiam.

QVÆSTIO VI.

De quibusdam alijs vulgaribus probis.

VAEDAM est probatio per pondera & lancem, nam in eadem Germania appendit sagas, & aiunt eas vltra certum pondus (nempe librarum 14. vel 15.) deprimerenon posse quantumuis sint proceræ vel obesæ, hoc etiam Reckius damnat, *lib. de proba aqua frigida à num. 41.* Ego idem de illo dicendum puto, quod de alijs vulgaribus purgationibus, nempe niti pacto dæmontaco, supersticiosum esse, & cum Dei tentatione coniunctum. Canonibus expresse non prohibetur, quia est inuentum plane recens.

2. Est quoddam sortis seu purgationis genus per crucem, de quo fit mentio in Constituit. Caroli Magni, vbi iubentur litigantes, *cruce, aut si uro*, & *suste*, decertare, & in Capitulari, vbi habes, *campo vel cruce contendat*. Ex his locis crucem fuisse genus armorum quidam volunt. Ego non assentior, sed puto fuisse genus purgationis per sortes, quibus se ad crucem aliquam ei manus imponens, vel eam amplectens,

sequitur
Biosf. sup
& dicam
de hac re
lib. seq.

gl. 3. fol.
62.